Savremena pitanja o postu

[Bosanski]

فقه النوازل – مسائل الصوم

[اللغة البوسنية]

Abdulvaris Ribo

عبد الوارث ريبو

Pregledao : Ebu Usama el Džeziri

مراجعة: أبو أسامة الجزيري

Pomoćni ured za dawu - Riyadh

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

2008 -1429

islamhouse.com

U ime Allaha Milostivog Samilosnog

SAVREMENA PITANJA O RAMAZANSKOM POSTU

Ramazanski post je poseban ibadet i jedan od temelja islama. Svaki pravi musliman ovaj post posebno doživljava, radi činjenice da je, kao ibadet, Allahu veoma drag i da će Allah za njega Svoga roba neizmjerno nagraditi. Post se po mnogo čemu odlikuje nad ostalim ibadetima, a prije svega što je to ibadet u kojem najviše dolazi do izražaja čovjekova iskrenost prema Allahu jer čovjek se u njemu ne može pretvarati pred ljudima, zbog toga što postoji mogućnost da se potajno najede i napije.Šejtan preko požuda i prohtjeva nastoji da insana učini pokornim svojoj duši i da ga tako što više udalji od Uzvišenog Allaha i duhovne strane života. Ova borba između čovjeka i šejtana neprestano traje. Ramazan sa svojim postom je velika prilika da se porazi šejtan i strasti, i da svoju dušu očistimo i Allahu približimo. Postom se navikavamo na strpljivost od koje uveliko ovisi naša ustrajnost na putu istine i pokornosti. Kaže Uzvišeni Allah: "Pomozite se strpljenjem i namazom, a to je teško osim bogobojaznima." (El-Bekare, 45.) U drugom ajetu Uzvišeni Allah kaže: "Samo strpljivi će, bez računa, biti nagrađeni." (Ez-Zumer, 10.) Neki mufessiri navode da su to postači.

Poznavati propise posta

S obzirom na važnost posta, neophodno je da svaki musliman vodi računa o svome postu, odnosno da poznaje propise koji su za njega usko vezani. Pored običnih propisa, koji su uglavnom poznati ljudima, postoje i savremena pitanja o postu koja većini ljudi nisu poznata, a koja mogu utjecati na ispravnost posta i njegov kvalitet. Zato ćemo ovom prilikom govoriti o tim savremenim pitanjima posta i o njihovom utjecaju na post.

Teški bolesnik i post

Uzvišeni Allah je rekao: "A ako se razboli ili na putovanju zadesi, neka isti broj dana naposti." (El-Bekare, 185.) Također, Uzvišeni kaže: "Allah vam želi olakšati, a ne da poteškoće imate." (El-Bekare, 185.) Jedna od šerijatskih olakšica jeste da teži bolesnik ne mora postiti, ako mu post pričinjava poteškoće, dok onaj bolesnik kome post nanosi veliku štetu ne smije nikako postiti, jer Uzvišeni Allah kaže: "I sami sebe u propast ne dovodite." (El-Bekare, 195.) Znači, onaj bolesnik kojem post pričinjava poteškoću, ali mu ne šteti, može postiti, ali ne mora. Ako ne bude postio, dužan je napostiti dan za dan. Onaj bolesnik kojem post šteti ne smije postiti, na osnovu ajeta koje smo naveli. Ako bolesnik boluje od takve bolesti od koje ne postoji nada za ozdravljenje, za svaki dan ramazana nahranit će po jednog siromaha.

Transfuzija i davanje uzoraka krvi radi analize

Po mišljenju učenjaka hanefijskog, malikijskog i šafijskog mezheba, vađenje krvi ili transfuzija ne kvari post. Hadisi koji govore o tome da hidžama (izvlačenje nečiste krvi iz organizma vakuumskim usisavanjem) kvari post, derogirani su predajom od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, u kojoj stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio hidžamu dok je postio. (Buharija, 1939) U svakom slučaju, postaču je bolje i sigurnije da vađenje krvi i transfuziju odgodi do noći, ako je u mogućnosti.

Korištenje lijekova

Onaj ko posti ne smije koristiti lijekove koji se unose u organizam preko usta ili nosa, kao što su razne tablete i kapsule. Međutim, kada su u pitanju injekcije, stvar je nešto drugačija. Postoje dvije vrste injekcija: one koje u sebi sadrže hranjive sastojke i koje djelimično mogu nadomjestiti potrebu za hranom i takve injekcije kvare post, jer postač

unošenjem ovih hranjivih materija putem injekcije bar djelimično utoljava glad, što je u suprotnosti sa svrhom posta, a ona je da sputavamo svoje strasti i prohtjeve. Druga vrsta injekcija su one koje u sebi ne sadrže hranjive materije i takve injekcije ne kvare post, jer se njihova upotreba ne smatra ni jelom ni pićem, ni u jezičkom ni u terminološkom značenju. Takve injekcije niti će utoliti glad niti žeđ, pa zbog toga i ne kvare post. Što se tiče infuzije, ona u svakom slučaju kvari post, jer sve infuzije su hranjive i preko njih se u organizam unosi veća količina tečnosti, što ga, bez sumnje, osvježava i okrepljuje.

Lijekovi za ispiranje

Postoji lijekovi kojima ispiremo usta, nos ili ždrijelo i koji ne dospijevaju u unutrašnjost organizma. Takvi lijekovi ne kvare post, osim ako ih namjerno progutamo. U takve lijekove spada i lijek koji koriste astmatičari, a koji se preko pumpice upumpava u respiratorni sistem.
Isti je propis i za kapi za oči i uši, kao i za korištenje surme.

Stomačne bolesti i post

Često ljekari preporučuju osobama koje boluju od stomačnih bolesti, kao što je čir na želucu ili dvanaestopalačnom crijevu, da ne poste, pa se postavlja pitanje da li u tom slučaju treba poslušati preporuku ljekara i ne postiti?
Ako se radi o povjerljivom i stručnom ljekaru, obaveza je da ga poslušamo i u takvom stanju nismo dužni postiti. Nakon što se od te bolesti izliječimo, dužni smo napostiti propuštene dane, jedan za jedan. Isto se pitanje postavlja i za bolest bubrega, gdje doktori preporučuju da se pije što više tečnosti i noću i danju, jer ako se uzastopno tri sata ne pije tečnost, u opasnost se dovodi zdravlje i život bolesnika. U ovom stanju bolesnik nije dužan postiti. Ako se izliječi od te bolesti, dužan je napostiti dan za dan, a ako ne postoji nada za izlječenjem, onda će za svaki dan nahraniti po jednog siromaha.

Korištenje tableta za sprečavanje menstruacije

Jedno od pitanja koje je usko vezano za post jeste da li je ženi dozvoljeno koristiti tablete za sprečavanje menstruacije u toku ramazana, s ciljem da isposti cijeli ramazan?

Većina islamskih učenjaka današnjice je na stanovištu da je ženi dozvoljeno koristiti takve pilule, pod uvjetom da stručni i povjerljivi ljekari garantuju da joj te tablete neće štetiti i poremetiti njenu sposobnost za rađanje djece. Međutim, ženi je bolje i sigurnije da u svakom slučaju izbjegava korištenje tih tableta, jer Uzvišeni Allah joj daje olakšicu da ne posti kada ima menstruaciju i da te dane naposti kada bude čista.

Ako čovjek umre a nije ispostio ramazan

Ako čovjek isposti dio ramazana i nakon toga ga zadesi smrt, da li su njegovi nasljednici dužni za njega postiti preostale dane ili su dužni nahraniti siromahe?

S obzirom da takva osoba nije bila u stanju ni da posti, niti je uspjela da naposti propuštene dane, njeni nasljednici nisu ništa dužni, ni napostiti propuštene dane niti nahraniti siromahe.

Isti je propis i za osobu koja umre neposredno poslije ramazana, a zbog bolesti nije postila ramazan.

Napaštanje propuštenih dana

Ko propusti dane posta u ramazanu, dužan ih je napostiti, ali ne odmah niti uzastopno. Znači, dozvoljeno je odgoditi napaštanje propuštenih dana, ali je bolje da se s tim požuri, jer čovjek ne zna kada će umrijeti. Ako čovjek ili žena zbog opravdanih razloga ne uspiju napostiti propuštene dane do sljedećeg ramazana, prvo će postiti ramazan koji je u toku, pa će poslije ramazana napostiti onaj prethodni. Propušteni dani ramazana moraju se napostiti pa makar protekao i duži vremenski period.

Da li se početak ramazana može odrediti kosmičkim proračunima?

Osnova u ovom pitanju je Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis u kojem je rekao: "Postite kada vidite mlađak i prestanite kada ga (ponovo) vidite, a ako bude oblačno, tada upotpunite mjesec ša'ban sa trideset dana." (Buharija i Muslim) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovome hadisu svome ummetu propisuje da pri ustanovljavanju početka posta u mjesecu ramazanu koristi najmanje, najbliže i najdostupnije sredstvo u to vrijeme, a to je viđenje golim okom. To ne znači da je time zabranio koristiti načine i sredstva koja su veća, obuhvatnija i potpunija od spomenutog, a kojima se bez sumnje kvalitetno ostvaruje cilj, u ovom slučaju viđenje mlađaka. Nema sumnje da je tehnika, kada je u pitanju kosmološki proračun, toliko uznapredovala da se tačno i precizno može odrediti početak i kraj lunarnog mjeseca. Ako je tako, onda kosmički proračuni predstavljaju nepobitno znanje koje se u šerijatu, svakako, uzima u obzir kao dokaz, a između nauke i šerijata nema kolizije.

Oni koji niječu ispravnost određivanja nastupanja ramazana kosmičkim proračunima, za dokaz uzimaju i hadis u kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Mi smo ummet koji ne zna ni pisati ni računati, mjesec je ovako" – zatim je pokazao svojim prstima dvadeset devet i trideset dana. (Buharija i Muslim) Poslanik, sallalahu alejhi ve sellem, ovim hadisom nije zabranio bavljenje kosmičkim proračunima, naprotiv, sunnet je prepun podsticaja na nauku i istraživanja u kosmosu i na Zemlji. Ako bismo iz ovoga hadisa razumjeli zabranu kosmičkih proračunavanja, onda, bismo, također, morali razumjeti i zabranu poučavanja pismu, jer se spominje u istom kontekstu. Viđenje mlađaka u određivanju nastupanja ramazana povezano je sa činjenicom da smo mi ummet koji ne zna ni pisati ni računati, dok sada razlog takvog propisa, nepismenost, ne postoji, pa se time mijenja i propis na osnovu pravila da propis postoji dok postoji njegov razlog, a kada nestane razloga, nestaje i propis (El-Hukmu jeduru mea illetihi vudžuden ve ademen). Pitamo se: Zašto oni koji ne dozvoljavaju ovakav način pri određivanju početka posta, isti način prihvataju u određivanju namaskih vremena i niko od njih ne prati

dužinu hlada da bi ustanovio ikindijsko vrijeme. Mišljenje da se početak ramazanskog posta može odrediti i kosmičkim proračunima zastupaju: poznati tabiin Ibn eš-Šehir, imam Šafija, El-Karafi, Ibn eš-Šat, Ibn Surejdž, Ahmed ibn Sabbah, Es-Sebki, a od učenjaka ovih vremena: Ahmed Šakir, Mustafa Zerka el-Karadavi i drugi. Stoga ovo mišljenje ne treba zanemarivati i ne smiju se smatrati zlonamjernim i zabludjelim oni koji po njemu postupaju.